

In deze publicatie over *De August Vermeylenkring. Politiek-culturele actie van progressieve en socialistische intellectuelen in Brussel (1954-2004)* brengen we de historiek, de interne organisatorisch-sociologische evolutie, de sociaal-culturele werking, de maatschappelijke en politieke resonantie en de impact van de Vermeylenkring te reconstrueren, te analyseren en te contextualiseren. In de tijdspanne 1954-2004 werd het Belgisch staatsbestel immers totaal verbouwd via opeenvolgende grondwetsherzieningen, werden de politieke partijen op communautaire basis gereorganiseerd, brak het tijdperk van de gemediatiseerde samenleving en de kennismaatschappij aan, kwamen nieuwe sociale bewegingen op, dook het rechts extremisme en populisme opnieuw op en groeide Brussel als Europese, internationale en Atlantische hoofdstad uit tot een politieke wereld metropool. Hoe werd de werking van de Vermeylenkring geïntegreerd in deze continu veranderende context? Op welke maatschappelijke en culturele knooppunten spitsten de groep van Vlaamse, progressieve en socialistische intellectuelen zich toe? Hoe trachtten ze de positie van de Vlaamse gemeenschap in Brussel te verstevigen in de periode voor en na de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Welke precieze impact heeft de Vermeylenkring gehad op de evolutie van de Vlaamse aanwezigheid en de Nederlandse uitsraling in Brussel en op de politieke besluitvorming inzake staats hervorming, cultuurbeleid, sociaal-cultureel vormingswerk, ...

Roel De Groof (°1965) is licentiaat (VUB, 1987) en doctor in de geschiedenis (VUB 2003), bijzonder licentiaat in het internationaal en Europees recht (VUB, 1988) en geaggregeerde voor het hoger secundair onderwijs (1991). Hij was assistent aan de vakgroep geschiedenis van de VUB (1988-1995) en vervolgens assistent van de rector van de VUB (1995-2000) tijdens het rectoraat van Prof. dr. Els Willems. Hij is als doctor-onderzoeker en coördinator verbonden aan het Centrum voor de Interdisciplinaire Studie van Brussel van de VUB en tevens docent aan de Vakgroep Geschiedenis van de VUB.

DE AUGUST VERMEYLENKRING

Roel De Groof

de August Vermeylenkring

POLITIEK-CULTURELE ACTIE
VAN PROGRESSIEVE EN SOCIALISTISCHE
INTELLECTUELEN IN BRUSSEL

VUBPR

Roel De Groof

De August Vermeylenkring

Politiek-culturele actie van progressieve en
socialistische intellectuelen in Brussel
(1954-2004)

VUBPRESS

Uitgegeven met de steun van:
het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Cultuur

de Vlaamse gemeenschapscommissie

VLAAMSE
GEMEENS-
CHAPSCO
MMISSIE

de minister-president van de Vlaamse regering

Erecomité August Vermeylenkring 50!

Vic ANCIAUX • Frank BEKE • Ingrid BENS • Jos BERTRAND • Rik BOEL • Annie BONNIJNS
• Philippe BOSSAERT • Henk BRAT • Wilfried DECROCK • Eric DE LOOF • Lisette
DENBERG • Simone DERIDDER • Pieter FRANTZEN • Robert GEERTS • Karel HAGENAAR
• Dirk LEONARD • Silvain LOCCUFIER • Madeline LUTJEHARMS • Camiel MAERVOET •
Daniela MARTIN • Frans RAMAEL • Frans SCHELLENS • Hugo SCHURMANS • Pascal SMET
• Dany VAN BREMPT • Frank VANDENBROUCKE • Anne-Marie VANDERGEETEN • Anne
VAN LANCKER • Louis VERMOOTE • Joz WYNINCKX

Omslagontwerp: Danni Elskens
Boekverzorging: Boudewijn Bardyn
Druk: Schaubroeck, Nazareth

© 2004 VUBPRESS
Waversesteenweg 1077, 1160 Brussel
Fax: ++ 32 2 629 26 94
vubpress@vub.ac.be
www.vubpress.be

ISBN 90 5487 371 X NUR 694
D / 2004 / 1885 / 013

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel
van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Inleiding	9
HOOFDSTUK I – De culturele legitimatie van de Vlaamse beweging na 1945	19
1. Het odium van de culturele collaboratie	19
2. De oprichting van cultuurhistoriografische en literaire ‘monumenten’	21
3. Literaire groei, modernisering en experimentalisme: naar een cultuur van het Vrije Woord	23
4. De oprichting van het August Vermeylenfonds	25
HOOFDSTUK II – De August Vermeylenkring Brussel: doel, bestuur en netwerk	29
1. Doel en oprichting van de August Vermeylenkring	29
2. Hendrik Fayat: ‘flamingant, want socialist’	31
3. Lydia De Pauw-Deveen: vier generaties vrijzinnig flamingantisme en Rode Leeuw	37
4. Besturen in vriendschap en met de kracht van een overtuiging	39
5. De August Vermeylenkring rouwt	41
HOOFDSTUK III – ‘Lieu de mémoire’, vertooggemeenschap en opiniegroep	49
1. Netwerking en orkestratie van opiniëring en pressie	50
2. IJveren voor de oplossing van het probleem Brussel en de politieke representatie van de Vlaamse Brusselaars: de oprichting van de Rode Leeuwen	54
3. Politiek-culturele vorming in functie van sociaal-cultureel werk en een constructieve dialoog in Brussel	57

4. Evolutie van opinievorming en vertoog: de Brieven van de AVK-voorzitter	59
Bezinning over het cultuurbeleid in Brussel	59
Kritiek op het fundamentalisme van het ovv	60
Strijd tegen extreem-rechts en Vlaams Blok	61
De toekomst van de sociaal-democratie na 1989	61
TV-verdwazing en antipolitiek	62
Het Sint-Michielsakkoord (1993)	63
Tegen een Vlaamse gettomentaliteit	64
Tegen dwaas en barbaars nationalisme	64
Verkiezingen en verantwoordelijk burgerschap	65
Geen Vlaams defaitisme maar meer middelen voor Brussel	66
De viering van 40 Jaar AVK (1954-1994)	67
'Vlaams'-zijn volgens de AVK...	67
...is 'Brussels'-zijn	68
50 jaar Vermeylenfonds: ten dienste van De Taak	69
'Het Vermeylenfonds vandaag en morgen'	72
Mark Maes pleit voor de 'Brusselse' eindterm in het onderwijs	73
Voor een Brussels luik in Vlaamse decreten	74
De SP is nodig	75
De AVK ondertekent het Engagement tegen extreem-rechts	76
AVK-lid Anne Van Asbroeck wordt Vlaams minister van Brusselse aangelegenheden	77
Sociale zekerheid en Brussel	78
Een grondwet voor Vlaanderen: hoeft dat?	78
Het Beleidsplan Brussel van de Vlaamse Regering (1997)	79
Politieke moraliteit en integriteit: het voorbeeld van Arthur Haulot	80
De ontmaskering van het Blok	81
Verkiezingen van 2003: toenemende kritiek op de VRT	83
Tegen de escalatie van taalpolitieke conflicten	84
De Lambermont- en Lombardakkoorden	85
De wet op het taalgebruik in gerechtszaken	87
De splitsing van de biculturele instellingen zou een misdad en ramp zijn	88
Naar een Brusselse gemeenschap?	89
Behoud van de stemplicht en toekenning van migrantenstemrecht	90

Vrijzinnige en levensbeschouwelijke thema's	91
Liefde voor Brussel	95
HOOFDSTUK IV – De August Vermeylenkring en de Europese beweging	101
1. De AVK nodigt Europese staatslieden en prominente socialisten uit	102
2. Meer aandacht voor bewapeningswedloop, mensenrechten, extreem-rechts, religieus fundamentalisme en terrorisme	105
HOOFDSTUK V – Cultuur en convivialiteit	109
1. Kenmerken en evolutie van de sociaal-culturele werking	109
2. De Grote Literaire Avonden en de AVK-Prijzen voor de laureaten Nederlands van de Brusselse athenea	112
3. Cultuurhistorische excursies en communautaire toenadering, toerisme en politiek	115
4. 'Omdat we allen Grieken zijn': de Hellasreizen van de AVK	116
5. Naar meer aandacht voor vrouwen in cultuur en politiek	118
Nabeschuwing	123
Bronnen en literatuur	127
Activiteiten August Vermeylenkring 1994-2004	135